

[Avaleht](#) > ... > [Kohtumenetlused](#) > [Kriminaalasjad](#) > [Õigusalane Koostöö](#) > Euroopa vahistamismäärus

Euroopa vahistamismäärus

Euroopa vahistamismäärus on lihtsustatud piiriülene kohtulik üleandmismenetlus – sellega saab anda isiku kohtu alla või pöörata täitmisele talle mõistetud vabadusekaotuslik karistus või vabadust piirav julgeolekumeede. Ühe Euroopa Liidu liikmesriigi õigusasutuse tehtud vahistamismäärus kehtib kogu Euroopa Liidu territooriumil. Euroopa vahistamismäärus on kasutusel alates 1. jaanuarist 2004. Sellega asendati ELi liikmesriikide vahel varem kohaldatud väljaandmismenetlused, mis olid aeganõudvad.

Mis on Euroopa vahistamismäärus?

See on ühe ELi liikmesriigi õigusasutuse taotlus, et teine liikmesriik võtaks isiku vahi alla ja annaks ta esimesele liikmesriigile üle kohtu alla andmiseks või vabadusekaotusliku karistuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks. Kõnealuse mehhanismi aluseks on kohtuotsuste vastastikuse tunnustamise põhimõte. See toimib kõikides ELi riikides.

Mehhanism toimib õigusasutuste vaheliste otsekontaktide kaudu.

Vahistamismääruse taotlemisel peavad õigusasutused arvesse võtma [kahtlustatavate või süüdistatavate menetlusõigusi](#), nagu need on sätestatud selle riigi õiguses, kus nad vahi alla võeti. Sellised õigused võivad olla näiteks õigus saada teavet, õigus kasutada kaitsja ja tõlgi abi ning õigus saada tasuta õigusabi.

Mille poolest erineb see tavapäraestest väljaandmismenetlustest?

1. Ranged tähtajad
Riik, kus isik vahistati, peab tegema lõpliku otsuse Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta 60 päeva jooksul pärast isiku vahistamist.
Kui isik on üleandmisega nõus, tuleb üleandmisotsus teha 10 päeva jooksul.
Isik tuleb üle anda võimalikult kiiresti asjaomaste ametiasutuste vahel kokkulepitud kuupäeval ja hiljemalt 10 päeva pärast Euroopa vahistamismääruse täitmist käsitleva lõpliku otsuse tegemist.
2. Kahepoolse karistatavuse kontrollimine – seda ei nõuta enam 32 süüteo liigi puhul
32 süüteo liigi puhul ei kontrollita enam, kas tegu klassifitseeritakse mõlemas riigis kuriteoks. Ainus nõue on, et teo eest peab vahistamismääruse teinud riigis olema maksimaalse karistusena ette nähtud vähemalt kolmeaastane vabadusekaotus.
Muude süütegude korral antakse isik üle tingimusel, et tegu klassifitseeritakse vahistamismäärust täitvas riigis süüteo.
3. Poliitilise sekkumise puudumine
Otsuseid teevad ainult õigusasutused ja poliitilised kaalutlused neid ei mõjuta.
4. Oma riigi kodanike üleandmine
ELi liikmesriigid ei saa enam keelduda oma riigi kodanikke üle andmast, välja arvatud juhul, kui nad pööravad tagaotsitava vangistuse täitmisele ise.
5. Tagatised
Vahistamismäärust täitev riik võib nõuda järgmisi tagatisi:
a) kui kuritegu on karistatav eluaegse vabadusekaotusega, peab vahistatud isikul olema teatava aja

möödudes õigus taotleda karistuse läbivaatamist;

b) kui tagaotsitav isik on vahistamismäärust täitva riigi kodanik või kui tema alaline elukoht asub selles riigis, peab tal olema võimalus kanda ülejäänud vanglakaristus vahistamismäärust täitvas riigis.

Keeldumine vaid piiratud põhjustel

Riik võib keelduda tagaotsitavat isikut üle andmast ainult juhul, kui kehtib üks järgmistest kohustusliku või vabatahtliku keeldumise põhjustest.

Kohustusliku keeldumise põhjused:

- isik on sama teo eest juba süüdi mõistetud (*ne bis in idem*);
- isik on alaealine (isik ei ole jõudnud kriminaalvastutusele võtmise ikka selle riigi õiguse alusel, kus ta vahistati);
- amnestia (vahistamismäärust täitev riik oleks saanud isikule süüdistuse esitada ja asjaomane süütegu kuulub selles liikmesriigis amnestia alla).

Vabatahtliku keeldumise põhjused:

- tegu, mis ei kuulu Euroopa vahistamismääruse raamotsuse artikli 2 lõikes 2 loetletud 32 kuriteoliigi hulka, ei ole kahepoolsest karistatav;
- territoriaalne kohtualluvus;
- pooleliolev kriminaalmenetlus vahistamismäärust täitvas riigis;
- hagi aegumine jne.

Euroopa vahistamismääruse tegemise ja täitmise käsiraamat

Euroopa Komisjon on avaldanud [Euroopa vahistamismääruse tegemise ja täitmise käsiraamatu \(1.95 MB - PDF\)](#) [EN](#), mille eesmärk on lihtsustada asjaomaste õigusasutuste igapäevast tööd. Käsiraamatus antakse üksikasjalikke juhiseid Euroopa vahistamismääruse tegemise ja täitmise menetlusetappide kohta. Samuti selgitatakse selles põhjalikult Euroopa Liidu Kohtu peamist kohtupraktikat Euroopa vahistamismääruse raamotsuse konkreetsete sätete tõlgendamisel.

Käsiraamatu leiab kõikides keeltes [siit](#).

Euroopa vahistamismääruse kasutamise statistika

2018. aastal kulus vahistatud isiku üleandmiseks keskmiselt:

- isiku nõusoleku korral 16,4 päeva;
- isiku nõusoleku puudumise korral 45 päeva.

2019. aastal kulus vahistatud isiku üleandmiseks keskmiselt:

- isiku nõusoleku korral 16,7 päeva;
- isiku nõusoleku puudumise korral 55,75 päeva.

2020. aastal kulus vahistatud isiku üleandmiseks keskmiselt:

- isiku nõusoleku korral 21256 päeva;
- isiku nõusoleku puudumise korral 72,45 päeva.

2021. aastal kulus vahistatud isiku üleandmiseks keskmiselt:

- isiku nõusoleku korral 20,14päeva;
- isiku nõusoleku puudumise korral 53,72 päeva.

2022. aastal kulus vahistatud isiku üleandmiseks keskmiselt:

- isiku nõusoleku korral 20,48 päeva;
- isiku nõusoleku puudumise korral 57,29 päeva.

2023. aastal kulus vahistatud isiku üleandmiseks keskmiselt:

- isiku nõusoleku korral 19,93 päeva;
- isiku nõusoleku puudumise korral 60,12 päeva.

Vastused Euroopa vahistamismäärusega seotud küsimustikule: [2014 \(1.54 MB - PDF\) EN](#) | [2015 \(1.44 MB - PDF\) EN](#) | [2016 \(1.69 MB - PDF\) EN](#) | [2017 \(1.24 MB - PDF\) EN](#) | [2018 \(1.51 MB - PDF\) EN](#) | [2019 \(1.06 MB - PDF\) EN](#) | [2020 \(1.44 MB - PDF\) EN](#) | [2021 \(1.45 MB - PDF\) EN](#) | [2022 \(1010.85 KB - PDF\) EN](#) | [2023 \(954.49 KB - PDF\) EN](#)

Kõikide riikide kohta ei ole andmed kättesaadavad, ent andmed vahistamismääruste kohta aastatel 2015, 2016 ja 2017 on täielikud.

Euroopa vahistamismäärused	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tehtud vahistamismäärused	14.948	16.144	16.636	17.491	17.471	20.226	15.938	14.789	13.335	14.071
Täidetud vahistamismäärused	5.535	5.304	5.812	6.317	6.976	5.665	4.397	5.144	4.540	5.450

Õigusprogrammi raames rahastatavad projektid

Uurimisprojekt [InAbsentiEAW](#) on õiguslane võrdlusuuring, milles analüüsiti Euroopa vahistamismääruste tegemist isikute suhtes, kes ei olnud nende süüdimõistmiseni viinud menetluses kohal (tagaseljamenetlus). Praktika on näidanud, et selliste Euroopa vahistamismääruste tegemisel ja täitmisel esineb sageli probleeme. Uurimisprojekti eesmärk oli analüüsida nende probleemide põhjuseid ja sõnastada selliste Euroopa vahistamismääruste tegemise ühised normid, et täitmine toimuks probleemideta ja õiglaselt. Uuring põhines Belgias, Ungaris, Iirimaa, Madalmaades, Poolas ja Rumeenias tehtud juhtumiuuringutel.

Euroopa vahistamismääruse tegemise ja isikute kinnipidamise tingimused

Kuigi kõik liikmesriigid peavad järgima Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni, esineb eelvangistusega seoses tegelikult märkimisväärsed erinevusi ning kinnipidamise materiaalsed tingimused on väga erinevad. Nagu Euroopa Kohus sedastas *kohtuotsuses Aranyosi/Căldăraru*, mõjutavad need kinnipidamistingimuste erinevused ilmselt liikmesriikidevahelist vastastikust usaldust ja Euroopa vahistamismääruse toimimist. Alates 2016. aastast on Euroopa vahistamismääruse täitmist edasi lükatud või sellest keeldutud reaalse põhiõiguste rikkumise ohu tõttu peaaegu 300 juhul.

Selleks et tõhustada kriminaalasjades tehtavat õiguslast koostööd ja parandada kinnipidamistingimusi kogu ELis, võttis komisjon 8. detsembril 2022 vastu soovitus eelvangistust kandvate kahtlustatavate ja süüdistatavate menetlusõiguste ning materiaalsete kinnipidamistingimuste kohta. Selles soovitus antakse kokkuvõtlik ülevaade valitud Euroopa miinimumnõuetest materiaalsete kinnipidamistingimuste ja menetlusõiguste kohta eelvangistuse ajal, keskendudes kinnipeetavate põhiõiguste kaitsmise seisukohast esmatähtsatele valdkondadele.

Lingid

[Euroopa vahistamismääruse raamotsus](#)

[Aruanne nõukogu raamotsuse \(Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta\) rakendamise kohta](#)

[Komisjoni soovitus eelvangistust kandvate kahtlustatavate ja süüdistatavate menetlusõiguste ning materiaalsete kinnipidamistingimuste kohta \(inglise keeles\)](#)

[Komisjoni talituste mitteametlik dokument seoses komisjoni soovitus \(eelvangistust kandvate kahtlustatavate ja süüdistatavate menetlusõiguste ning materiaalsete kinnipidamistingimuste kohta\) vastuvõtmisega \(inglise keeles\)](#)

 Viimati uuendatud: 17/02/2026

Käesolevat lehekülge haldab Euroopa Komisjon. Sellel veebisaidil avaldatud teave ei kajasta tingimata Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta. Komisjon ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õigusteabe viida alt ELi veebilehtede autoriõiguste eeskirjade kohta.